RESIDENCE SUPERIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 199 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ NĂM 8 NOVEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1701

HANOI

	Hanoi	Tonkin	Indochine	Union Postale	Etranger	Spécial
Một năm.	6 $ 60	6 $ 80	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các lang và						
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng.	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng.	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng.	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VAN-VINH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 156

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page — Une seule insertion. . . . : 0$20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . : 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . : 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Tình-cảnh ông giáo ở chốn hương-thôn

(Tiếp theo)

Nay là ông « Sơ-học tốt-nghiệp » của các trường Sơ-đẳng. Ông là người trẻ tuổi, linh lợi, nhanh nhẹ, thắc mắc, mềm mại, rỏ ra cái dáng duy tân khá ủy, thanh niên đang tiến-bộ. Ông cũng học từ ban Sư-phạm ông ra, có nghị-định đặt ông vào hạng lập-sự hay thí-sai và có lẽ lên gọi ông là trợ-giáo. Ông dạy trẻ, ông chỉ cốt mong học-trò đến cho đông, đi cho đều, ông không phân biệt đứa này là cậu cả nhà cụ tiền, phải để ngồi ghế trên, lên kia là con út của vợ chồng thằng mõ muốn được học phải quét trường cho từ tế. Ông lại cốt vụ cho phương pháp giáo-dục mỗi ngày được một tân-tiến lên cho hoàn hảo, ông có lòng đợi quan Thanh-tra đến khám xét để biết công việc cho ông hơn là nông thì-giờ chuyện vã cùng ông phó đang nửa tuổi nửa say. Ông lại một niềm tuân theo chương trình nhà-nước cho đủ lệ, một bài ông dạy là chung cho cả bao nhiêu học-trò, cho cả lớp hơn là lên học-trò nào đem được đến quyển sách nào thì dạy quyển sách ấy, cỏ giấy, có bút thì viết, nếu không thì cứ trơ trơ ngồi đấy để làm vì. . . . Cái nghĩa-vụ của ông ở trong trường học ông làm đã trọn vẹn, cái chức trách của ông đối với quan trên ông giữ đã phân minh, thì ngoại giả ông tưởng không còn việc gì cần phải làm, không còn người nào đáng phải ra luồn vào cúi nữa. Không phải ông không muốn giao-thiệp hay giao-thiệp vụng, nhưng ông không quảng-giao. Ông xét những người ở xung-quanh ông không cùng tâm tính, không một tinh thần với ông. Câu chuyện suông tình kéo dài hàng giờ ông không chịu, mâm cơm thịt mỡ với rượu tí ông không thời, trông chẵn ông không hề đánh, bài lá ông chẳng thích chơi. Ông đã có tính hình như tự lập, ông lại ưa phẩn bằng dẳng, ai cũng như ai. Ông vào hầu quan Huyện quan Phủ, ai dám bảo ông phải đi chân không? đội dày tây ông đi lộp cộp, chiếc mũ *cát* ông đội nghênh ngang. Ông đến vấn cảnh chúa nọ hay đến kia, ai bảo được ông phải cúi đầu nghiêng cổ? chắn ông bước khắp đông tây, con mắt ông nhìn từ phía. Hoặc khi ông ra chợ, thấy khán thị nào dám đi trước ông? ông xem hàng họ, ông hỏi người kia, con gái đàn bà phải nể sợ. Ông hay luyện cái trí xem xét cái tinh tó mò cho học trò nên tự mình ông phải thí-hành xem xét tỏ mò trước. Ông không phải là dân đen của quan sở tại; ông không phải là thừa-phái của chánh-tổng đang thừ; ông còn chưa cung chức phận làm thừ-ký cho hương hội; ông cũng chưa đảnh chịu làm cái mõi bở cho những bọn tham lam muốn dòm dỏ . . . . Ông chỉ là một người làm lại cho Chính-phủ Bảo-hộ, ông chỉ là một người dạy quốc-ngữ, chữ tây cho hàng xã, hàng tổng: ông chỉ biết rỏ đời trong gia-tộc, trong học-đường, bây giờ ông mới bước chân vào đời trong nhân-quần xã-hội: ông chỉ mới dự tập qua những cách nói năng, ăn mặc rất tối tân mà ông đã phải đem sinh hoạt, cư xử giữa một nơi tưởng còn rất cổ, chưa có gì gọi là canh cải vào dịp hợp với ông. Đã có hơn một điểm không hợp tất có hơn một điểm xung khắc mà cái xung khắc lờ khi ngờ gặp điều chẳng may thì nó phải tung tóe vỡ lở ra rứt chóng. Thành thử biết bao nhiêu là câu chuyện nếu chẳng phiền lên đến tòa, vào ngục-thất, xuất tiền phạt như câu chuyện *trói thầy giáo* trên đầu bài, thì cũng đến nỗi phải phải người đi tra xét, phải thuyện chuyển ông giáo đi nơi khác, phải trừng trị những kỳ hào ở địa-phương, hay quá nữa, phải đóng cửa trường lũ trẻ mất đi học. . . .

Vì có những chuyện không hay xảy ra như thế và chắc Chính-phủ đã thấu rỏ tình trạng của những ông trợ-giáo ở dăm thôn quê dại dề gần như thế, nên Chính-phủ hiện lưu tâm tìm hết phương-lược để sửa đổi lại dần cho lượng-hảo. Bao nhiêu hậu-bổ trợ giáo it ra cũng phải tròn đủ mười tám tuổi, tưởng không còn sợ là non trẻ lắc cắc gì làm nữa. Phần nhiều hậu-bổ trợ-giáo đã phải học qua tại các ban Sư-phạm ở Hà-nội, Nam-định, Sơn-tây, Thái-bình, tưởng chữ nghĩa được rỏ ràng hơn lên mà nghề nghiệp cũng luyện tập được ít nhiều. Khi đã làm trợ-giáo, mấy tháng nghỉ hè lại còn phải theo đuổi những lớp Tu-nghiệp mở trong mấy tỉnh to, tưởng phương-pháp mỗi ngày một thông thuộc, tinh xảo hơn lên rút lợi cho giáo-dục của con trẻ. Nói nào trường to, đông học-trò, ông trợ-giáo xem những còn chưa thỏa, tư-cách tinh cảnh bắt buộc, thì lại dụng đến các hậu giáo-sư, chẳng những giáo-sư chân rào chân ướt mới nhập môn mà cả đến giáo-sư trong nghề đã năm mười năm lão luyện nhiều, học thức giỏi chắc hẳn đối đáp được trọn vẹn cùng nghĩa-vụ, trên đủ lòng tin cậy của Chính-phủ, dưới vừa lòng hòa-hợp với dân-gian...

Nhưng nếu một bên Chính-phủ chịu thu xếp đặt để tinh tươm như thế mà bên này dân gian thực không trù liệu, canh-cải lại cho châu đáo thì tư tưởng công việc vẫn chỉ được có một nửa, bao giờ mà thập phần hoàn hảo.

Nên tiện đây, ta dám nhắn nhủ các ông kỳ hào ở đảm thôn quê, — vì dân gian chẳng qua chỉ có các ông, — ta nên liệu định làm sao cho các ông giáo ở hạt ta được vui lòng thích chí với cái tình hình *gõ đầu trẻ* một chút. *Giang sơn đâu anh hùng đó* thật, nhưng anh hùng với ai, anh hùng thế nào, chớ có dâu lại nở giới những thủ-đoạn anh hùng với ông giáo thế có không định nỗi mà kết cục anh hùng phải cùm đóng tróng mang trong ngục-thất.

Học thức văn-minh tiêu biểu của nhà-nước thực, nhưng ông giáo là tự dâu mà đến làng ta, tổng ta, ông đã chịu cái nỗi *khôi nhà ra thất nghiệp*. ông lại làm cái cảnh *đất khách quê người* có một mình. thì sao ta há lại còn gây câu chuyện rắc rối để ông vừa buồn lại vừa nản. Không, đối với ông giáo, ta đã phải làm cho trọn cái đạo của người địa-phương thủ-tạc một người khách xa lạ, tìm nơi ăn chốn ở cho tử-tế, ta lại phải làm cho nên cái nghĩa của người có con cho đi học đối với ông thầy dạy chữ nghĩa, sửa sang đỡ trường học cho hoàn hảo. Ấy đã lên bực kỳ hào, có bao nhiêu hơi khi, ta chỉ nên đem ra mà giúp giặp cho trường học, mà săn sóc đến học-trò, mà hun đúc nàng học-vấn, nhưng tất ta phải vừa tôn kính lại vừa yêu mến ông thầy trước:

Muốn sang thì bắc cầu kiều
Muốn con hay chữ thì yêu lấy thầy.

Người thường-dân còn hiểu được cái chân-lý ấy huống chi là các ông kỳ hào tại mặt trong thôn-xã.

T. M.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 6 Novembre 1923

Cái án hành-thích một phái-viên nước Nga ở nước Thụy-sĩ

Tại Lausanne đã bắt đầu xử cái án Conradi và Palounine, là kẻ hành-thích một phái-viên nước Nga tên là Vorowski. Hai tên ấy tự nhận lấy trách-nhiệm về việc ấy.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 7 Novembre 1923

Hội-đồng các quan Đại-sứ đối với nước Đức

Ngày 3 Novembre mới rồi, hội-đồng các quan Đại-sứ có gởi cho chánh-phủ Berlin một bức thư nhắc lại bức thư ngày 3 Octobre, yêu cầu việc đặt lại hội-đồng kiểm-duyệt của Đồng-minh.

Báo *Les Débats* nói: Quân lính của đảng Quốc-xã và đảng Quốc-quốc tụ-họp ở hữu-ngạn Baviere vừa phản đối lại hiến-pháp Weimar, vừa chống cự lại việc thi hành tờ hòa-nghị. Những người kế-nghiệp cái chủ-nghĩa quân-quốc biết rằng chỉ có đảng xã-hội là cừu-địch với mình và chỉ có đảng xã-hội là tán-thành cho cái chính-thể cộng-hòa mà thôi. Vì vậy họ quyết chí nhân cái buổi nền kinh-tế đương gặp việc khủng-hoảng ngày nay mà triệt đảng xã-hội.

Báo *Les Débats* lại nói: Dẫu sự canh tranh của các đảng thế nào mặc lòng, việc ấy có hại cho nước Pháp.

Báo *Le Temps* nói: Chánh-phủ Pháp không có thể để cho một cái chính-thể trái luật pháp và thống quyền quốc-vụ dựng nên ở nước Đức được. Nếu nay xảy ra việc ấy, thì nước Pháp phải trù tính mọi sự để bảo-hộ cuộc bình-yên.

Hội-đồng các quan Thượng-thư

Các quan Thượng-thư đã hội-nghị ngày hôm thứ ba. Quan thủ-tướng có trình bày về công việc chính-trị ngoại-giao.

Quan Công-tác bộ thượng-thư Le Trocquer có nói nói về các phương-sách ngài đã thi-hành để trù tính cho nhân dân thành Paris mua được than hạ giá.

Nước Pháp với nước Hoa-kỳ

Quan đại-sứ Jusserand nước Pháp có hội-nghị thân mật trong ba giờ đồng hồ với quan thượng-thư Hughes. Quan đại-sứ có phán trần cái ý-kiến của nước Pháp về hội-đồng Giám-định.

Cứ như lời điện-báo Havas thì quan Hughes có hỏi một vài điều về cái chương-trình trong cuộc hội-nghị ấy.

Khi nào quan đại-sứ trở về Washington, ngài sẽ đến yết quan tổng-thống Coolidge.

Động đất ở Californie

Ở Californie mới có động đất.

Việc nước Đức

Báo *Vorwaerts* bình-phẩm về việc quan Giám-quốc Ebert, và quan thủ-tướng Stresemann, tuyên cáo quyết chí chống cự lại những việc bạo-động, có nói: tiếc thay chánh-phủ không nghĩ đến việc ấy sớm hơn.

Một vài tờ báo như báo *Gazette de Voss* và báo *Berliner Zeitung* có đăng tin đồn rằng hữu-đảng dự bị để đặt chánh-phủ thống-quyền quốc-vụ. Trong chánh-phủ ấy sẽ có các đại-biểu của các nhà đại kỹ-nghệ và các nhà đại điền chủ.

Có may tờ báo nói rằng những việc cướp phá các cửa hàng ở Berlin lin là do các chánh đảng về hữu-phái xui giục nên.

Nhiều tờ báo nước Đức đăng những tin về việc hữu-quốc Bavière gửi tối-hậu thư cho chánh-phủ trung-ương nước Đức bị Von Kahr cầm không cho xuất bản trong hạt hữu-quốc Bavière nữa. Ông lại cấm mấy tờ báo của đảng Xã-hội trong hạt Cobourg.

Quan Bình-bộ thượng-thư nước Pháp trong hạt sông Rhur

M. Maginot, Bình-bộ thượng-thư khởi-hành ở Paris chiều hôm qua để đi thanh-tra trong hạt sông Rhur.

THÀ THẤT CỔ CHẾT CÒN HƠN TRỞ VỀ NƯỚC ĐỨC

Một người dân bà nước Đức tên là Hébrart, bị giam trong nhà pha ở Sarreguemines, khi nghe tin sắp phải trục-xuất cảnh ngoại (nước Pháp) thì mụ có phàn nàn rằng: dù kỳ về nước Đức mà chết đói, thà làm ma nọ ở nước Pháp nay còn hơn. Quả nhiên đêm hôm ấy, mụ đã dùng một cái mảnh vải sẻ ở áo ra, mà thắt cổ chết ở trong ngục-thất.

CÓ MỘT NGHÌN PHẬT-LÃNG THÔI, nhưng mà một nghìn phật-lăng của thành Verdun

Một nước Đồng-minh của nước Pháp trong cuộc Âu-chiến-tranh là nước Nhật-bản, mới rồi bị cái thiên-tai đất đội, thì thành Verdun cũng có gởi sang giúp một số tiền là một nghìn phật-lăng, và có lỗ bày mấy lời sau này:

« Tiếc rằng thành Verdun cũng bị thiệt thòn, cũng bị tàn phá, cho nên lực bất tòng tâm, chỉ có thể quyên trợ được một nghìn quan mà thôi. »

Câu này giá Bắc-kỳ ta mượn dùng tưởng cũng hợp lắm.

BÁC-SĨ LEGENDRE ĐI KHẢO CỨU Ở TRUNG-HOA

Bác-sĩ Legendre khảo-cứu ở tỉnh Sơn-tây năm tháng trời đã trở về Bắc-kinh ngày 12 Octobre mới rồi Bác-sĩ sưu-tập được nhiều tài liệu về đường địa chất học, về đường thảo-mộc học, và có đem về các thứ mẫu nhiều sản vật ở đất ấy.

Bác-sĩ đi xem xét có tới 600 kilomètres, nhất là các nơi cao-nguyên về miền ấy. Ông xét ra rằng về đường địa-dư, đường kinh-tế, và đường chính-trị, tỉnh Sơn-tây khác các tỉnh trung bộ và nam bộ nhiều lắm.

Bác-sĩ nhân những điều cần bác-sĩ đã quan-sát mà xét ra được nhiều điều quan-hệ đến cái tư-cách của dân-tộc Trung-hoa về đường kinh-tế và về đường chánh-trị. Bác-sĩ có ông Youvelet giúp đỡ lại có hoa đồ được các nơi một cách cẩn-thận.

Tin Trung-hoa

Ngày 27 Octobre 1923

Các tỉnh nghị-viên hội-nghị ngăn việc chiến-tranh

Các nghị-viên tỉnh Trực-lệ, tỉnh Phụng-thiên, tỉnh Hắc-long-giang và tỉnh Cát-lâm hội-nghị ngăn việc chiến-tranh.

Cố-duy-Quân từ chức

Các cường-quốc đều lỗ ý yêu cầu, việc ngoại-giao khẩn bách lắm, Cố-duy-Quân nhất định từ chức, Tào-Côn sai Cao-lăng-Uất và Ngô-dục-Lân khuyên giải, Cố cũng không nghe, bây giờ đã thôi không đến bộ coi việc nữa.

Tào-Côn ủy phái-viên đi các tỉnh

Tào-Côn thấy trong nước rối loạn, phong trào kịch liệt, có ý lo sợ, đã ủy phái-viên mỗi người đi một tỉnh để hòa giải (Chiết giang, Phụng-thiên, Vân-nam, Quảng-đông). Phái viên sang Quảng-đông là Đường-bảo-Ngạc, nghe đâu đã gần đến nơi rồi.

Tin Tương-hồ

Đàm-diên-Khải đã lấy được Lễ-lăng, quân đội Đường-sinh-Trí thua chạy tan nát, đã lui về Chân-châu; các địa hạt Tân-hà, việc chiến-tranh càng kịch liệt.

Trường-sa lại sắp thất thủ

Quân đội Lưu-tự-Gi vây thành Trường sa, bắn trái-phá vào trong thành luôn hai ngày, rất là nguy cấp, Triệu-hằng-Dịch lại muốn trốn đi.

Bắc-quân cứu Tương-hồ

Ngô-bội-Phu cử Mã-Tế làm tiên-địch chỉ-huy, đem quân đi cứu Tương-hồ, quân đội đã đi đến Nhạc-châu.

Ngô-cảnh-Liêm mưu làm nội-các lông-lý

Ngô-cảnh-Liêm sai người đến bảo ý Tào-Côn rằng chức nội-các tổng lý nên không dùng Ngô, thì không ai đương nổi. Nghe đâu Ngô lại có sai người đi dụ-thuyết với Ngô-bội-Phu và Tề-nhiếp-Nguyên.

Tôn-Văn diễn thuyết ở hội Quốc dân-khẩn-thân

Tôn-Văn diễn-thuyết ở hội Quốc-dân khẩn-thân về việc cử binh về đánh Bắc-kinh.

Lý-liệt-Quân sai người đi mộ binh

Lý-liệt-Quân thấy việc đánh Bắc-kinh kế hoạch đã định, muốn khuếch sung binh lực, bèn sai người đi mộ binh ở địa hạt Quảng-đông, Quế-châu và Tương-hồ.

Tôn-Văn đánh giây thép cho Uông-tinh-Vệ

Tôn-Văn đánh giây thép cho Uông-tinh-Vệ, kể tội Tào-Côn và mình đã định kế cử binh về đánh Bắc-kinh.

NHẬT-BÁO TÀU

Trong khoảng 30 năm nay, nhật-báo Tàu mở mang ra nhiều. Nhà báo Sin-Pao (Thân-báo) xuất hiện đầu nhất lập ở Thượng-hải năm 1870; báo ấy bây giờ chỉ là một tờ thông cáo về việc xã-hội và việc kinh tế. Rồi sau đến nhà báo Chen-Pao xuất hiện; lại cách 10 năm nữa thì có nhà báo Sin Wen Pao. Hai nhà báo xuất hiện sau ấy, bán chạy được nhiều báo hơn.

Từ khi có việc Trung, Nhật tranh chiến và cái tư-tưởng cách-mệnh truyền-bá đến nước Tàu thì báo-quán lại lập thêm ra rất nhiều. Các báo-quán toàn lập ở các nơi tô-giới, đến năm 1912, cách-mệnh thành công, các báo quán đã được tự-do và không phải ẩn núp ở các nơi tô-giới nữa. Nhưng tự khi bọn đốc-quân chiếm đoạt lấy quyền binh, thì các báo-quán lẫn như lại mất cả tự-do, các báo về tả-phái cũng phải tùy tòng các lĩnh-tụ các chánh-đảng lớn.

Nhật-báo Tàu chỉ chuyên về mục-đích kiếm lợi, tờ báo cũng như một thứ đồ hàng, ai trả nhiều tiền thì bán, có nhà báo trong vài ngày mà chủ-nghĩa đã thay đổi. Các chánh-phủ ngoại-quốc cũng lợi dụng nhiều, Chánh-phủ Xô-viết lại lợi dụng nhật-báo Tàu hơn nhất. Xem việc bãi công ở Hương-cảng tháng Février và tháng Mars năm 1922, thì biết chánh-phủ Xô-viết lợi dụng các báo Tàu nhiều lắm vậy.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Bàn góp về những tiếng Bắc-kỳ và Trung-kỳ khác nhau

Phân song? trong xư lói có tiếng « phân xông » « thanh xông » nghĩa là tương nhà, chữ xông thuộc về vần « X » chứ không phải « S », vì xứ tôi đây phân biệt hai vần: X và S lắm. Tiếng nói đường trong phân biệt những vần X với S, R với D (hoặc Gi) cùng Ch với Tr cũng chẳng khác gì tiếng nói đường ngoài phân biệt những vần hậu âm N với Ng như An với Ang v. v., C với T như Ác với Át v. v., cùng là dấu (˴) với dấu (˷). Bởi vậy cho nên chúng tôi biết rõ cách phân biệt các vần ấy.

« Xây song » mà đối với tiếng Bắc-kỳ « Đang xây » nghĩa là gì? Nếu « xây xông » (x và dấu ^) thì = xây trúng gạch; nếu « xây xong » (x) thì = xây rồi; chứ « Đang xây » thì = còn đương xây, đã xong rồi đâu mà xong.

Cây xoan, thì tiếng đường trong có nơi kêu là « cây sầu đông » = nó sầu mùa đông: vì thấy nó đến mùa đông thì rụng trụi hết cả lá (mà sầu đông có dấu (^), chứ không phải « sầu đong »). — Có chỗ gọi là « cây thầu dầu » hay là « thù dầu » (chữ « đầu » có dấu (^), chứ không phải « đau »).

« Trái hường » mà đối với « cam đường » thì không rõ ở đâu nói như vậy, chứ ở đường trong (Quảng-nam) có nơi gọi trái cam sành là hồng « hồng-mật, hồng nhiều ».

(Mà cam đường chứ không phải cam đường có dấu (˷) trên chữ « cam »).

Tiếng « trên » ở Huế cũng như nghĩa « trển » ở các xứ khác, chứ nếu cho là « xấu » thì ép nghĩa quá.

Tiếng « trên » thì phải cắt nghĩa riêng mới được, không nên so sánh với tiếng « xấu ». Đây tôi không cắt nghĩa tiếng ấy, mà tôi cứ cho là không đồng nghĩa với « xấu ».

Gây lộn là gây chuyện với nhau, nghĩa có khác với « cãi nhau ».

Tiếng Huế dùng hai câu ấy cũng phân biệt như xứ khác vậy.

Phụng-đình, Tourane.

MỘT NGƯỜI VÚ ẤM EM MÀ EM ĐỀN CHẾT NGẠT

Mới đây ở quận Calvados (Vassy) bên Pháp xảy ra một cái thảm-kịch, nguyên-nhân bởi cái nạn *ma-men* mà sinh ra.

Mụ Gautier, ít lâu nay chồng đi làm thuê vắng, một mình ở nhà với một đứa con nuôi, lên ba tuổi, tên gọi Francis Lecornu. (Bên Tây những người vú sữa vẫn thường đem con người ta về nhà nuôi). Là gì tính mụ cũng hay nâng ba chén, lại nhân dịp đức ông chồng đi vắng, chân đơn gối chiếc, cảnh vắng người sầu, mụ lại càng chén đầy lắm. Nhưng chén thì chén, song hễng ngày mụ vẫn chăn nuôi đứa bé như thường, không có xảy ra sự gì cả. Mãi đến tối hôm mới rồi đây, mụ đi chén khách ở đâu về say quá, say tít cung thang, hai mắt đỏ ngầu, nằm vật xuống giường, ngủ thiếp đi một mạch. Nửa đêm sực thức dậy, hoảng hốt nghĩ đâu như có trộm cướp vào phá nhà. Mụ bèn một tay ôm lấy đứa bé, một tay cầm con dao phay to tướng, ngồi lên trên ghế để thủ-thân. Bấy giờ mụ mở mắt ra, trông thấy hình như ma quỉ ở đâu kéo đến, nhảy sơn sơn ở cả trong nhà. Mụ sợ đứa bé nom thấy mà khiếp sợ chăng, nên mụ lại càng ôm ghì vào nách, tay nhằm nhằm cầm con dao chực chém. Hồi lâu định thần lại, mới biết là mình mơ hoảng, chứ có gì đâu. Đặt đứa bé xuống, thì ra đứa bé đã chết ngạt từ người rét nhuần tự hồi nào rồi.

Khi hay tin người vú nằm nằng trí khôn, mụ bèn đặt đứa bé nằm vào trong chõng tử ế, rồi tức thì chạy đi báo tin cho nhà có con biết. Than ôi! khi bố mẹ đứa khốn nạn ấy đến nơi, thì đứa bé đã là một khối vô-tri, thân thể lạnh toát như băng, không sao cứu lại được nữa.

Cuộc thi thơ

Của Noé-tại-Quyền xã-xỉ

Thơ

MXCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo thống tâm hương vẫn sẵn lòng
Thành quách Nhị Nùng trăm vẻ cũ,
Cung tường Trâu Lỗ một nền chung.
Gây nòi lân phượng giương Tu ấp,
Mở mặt tiên rồng cõi Á-đông.
Miếu ấy dù đâu mưa gió mặc,
Kia gương nhật-nguyệt nọ non sông.

MXCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tôn-giáo từ xưa một đạo trông.
Đông Lỗ mây cao cành cối hạnh,
Tây Hồ nguyệt giải vẻ tường cung.
Lê hồi Lý tạo nay Hoàng Nguyễn,
Nhan thụ Tăng truyền đạo hóa công.
Dâu bể bao phen thành quách mới,
Vững nền nho-giáo nước non Hồng.

Trần-sĩ-Thoại
162, Rue de Tiên-an, Bắc-ninh

MXCV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu là nơi đạo thống chung.
Tám là cây cao cành cối Lỵ.
Chín tầng tường đắp núi non Nùng.
Giờ mưa mấy trải vòng kim cổ,
Nhật nguyệt bao nhòa vẻ núi sông.
Ươm hồi dòng thuyền ai kẻ đó,
Ngoài tường có tỉnh tiếng chuông ta.

Trần-sĩ-Ngọc [không.
Học trò trường Pháp-Việt Bắc-ninh

MXCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Ngẫu Tứ xui nên nước Nhị trong.
Nền Lý bóng gương sử-biểu sáng.
Non Nùng ngẫn đá tỏ-tôn chung.
Mở đường tuấn kiệt bia khoa-giáp,
Dựng mối cương-thường miếu liệt-
Dẫu trải Trần Lê dâu bể biến,[trung.
Thợ trời có đổi các khuê không.

Trần-mạnh-Hứa
hứa-phái Bắc-ninh

MXCVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quốc-học xưa đây có phải không.
Gây dựng cung tường từ họ Lý,
Mở mang đạo học khắp miền đông.
Gương treo luân-lý nơi Nùng Nhị,
Chuông rậy thanh-danh giống Lạc-
Qua cửa thấy bia đề hạ-mã, [Hồng.
Tấm lòng thành kính tấm lòng chung.

MXCVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ nay từ Lý Thánh-tông
Bài vọng thánh-sư trong chính-điện,
Ghi đề giáp-bảng ở Huỳnh-cung.
Sân lồng cây cối tròn gương tán,
Cửa lượu dâu xe uốn lối vòng.
Nhang lửa dài lâu lòng trọng đạo,
Cương-thường sáng tỏ mảnh gương trong.

Lê-thị-Hai
Làng Cần-xá, Sơn-tây

MXCIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Dam hồi nhân-quân có biết không?
Lấp lánh trăng trong dòng nước Nhị,
Phất phơ gió mát đỉnh non Nùng.
Nhân-tài nhuộm nhuộm mùa Thu-Tử,
Danh thắng tô nên vẻ Lạc-Hồng.
Trải mấy Âu-phong cùng Á-vũ.
Lửa hương càng đượm lại càng nồng.

MC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Danh thắng tô nên vẻ Nhị Nùng.
Chung-đục tủ anh nơi chính tấm,
Mần tàng hảo mỹ chốn thâm cung.
Trời Nam một cõi cùng yên mến,
Đất Bắc muôn đời cũng ngửa trông.
Trải mấy nắng mưa nên quốc-tủy,
Trơ trơ như đá vững như đồng

Đoàn-triệu-Hàng
106, Rue des Changeurs, Hanoi

MCI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tới miếu ai ai cũng kính trông.
Nùng Nhị muôn thu lừng cõi Bắc,
Minh-luân một các nức phương Đông.
Cả khen vua Lý xây nền trước,
Rộng mở Viêm-bang nối nghiệp rồng.
Bia biển còn truyền đề chữ Hán,
Rõ ràng thái học để ghi công.

Trần-huy-Nhu
Làng Phương-điểm, Hải-dương

MCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu từ vua Lý Thánh-tông,
Muôn kiếp nền luân lừng cõi Bắc,
Ức năm cửa học nức phương Đông.
Núi Nùng sông Nhị rèn in vẻ,
Phồng cảnh đầu bằng phong cảnh ấy,
Non kia tạc để chữ du dồng.

Nguyễn-tai-An
Làng Bạch-cốc, Nam-định

MCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ tôn nghiêm trải mấy đông
Năm mục minh-luân gìn tự trước,
Bốn khoa cực tuyển chép vào trong.
Bảng vàng còn rõ hương khoa giáp,
Bia đá chưa mòn dấu đỉnh chung.
Nền tảng ở đây Nùng Nhị đấy,
Sao khuê sáng vẻ biết bao cùng

Nguyễn-Hưng
Làng Luật ngoại, Thái-bình

HÀI ĐÀM

Thông-lại không phải cách

Quan lớn quyền cao chức trọng, ai ai cũng phải sợ oai. Hiềm một nỗi ngài dự quyền thế thật, nhưng ngài vốn có tính sợ « su-tử ». Sinh bình ngài thích chơi với thần « xe-lọ », thường nhiều phen hứt lâu, nên nhiều lần bị quan bà « vật rau ». Sau quan lớn khổ-khiếu mãi, bà lớn mới cho phép ruớc bàn-tỉnh về nhà, nhưng bà bắt lập «*công-lờ-ra*» cứ mỗi lần chỉ cho 15 khỉ, hễ quan ông xơi một khỏi thì quan bà bỏ một hạt đậu xuống cái khay gỗ kêu tiếng « cách » làm hiệu. Hết 15 tiếng « cách » thì là hết phép. Một bữa chẳng may quan kéo phải một điếu không chạy, tịt lại, quan bà cũng « cách ». Sau người hầu tiem thông lại, quan ông vừa ngậm miệng kéo, trong thấy quan bà lại nghe « cách » cái nữa. Quan ông vội vàng kêu to lên rằng: « Thông lại mà cũng cách à! »

Người tiêm thuốc không hiểu đầu đuôi thế nào, ra ngoài nói với người ta rằng: « Từ nay trở đi, quan lớn truyền : *Thông-lại không phải cách nữa.* »

Đông-sơn : Trần-tò-mò

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	26 độ
15 giờ	28 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Novembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 *l.* 60.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 8 Novembre 1923 :* 3 °/° 54,75. — 3 °/° Thứ-hoàn vốn dần. 66,30. — 4 °/° 1917 59.75. — 4 °/° 1918 59.10. — 5 °/° 1915 1916 71.85. 5 °/° 1920 85.50 6 °/° 1920 86.90

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* tới Haiphong ngày 9 Novembre 1923, hồi 4 giờ sáng.

Tàu *Commissaire Ramel* khởi hành ở Saigon đi Tourane và Haiphong ngày 9 Novembre 1923.

Ngày kỷ-niệm năm thứ năm mươi vẻ sự tôn quân của quan Thống-chế Lyautey. — Quan Toàn quyền Merlin cũ Đông-pháp có gửi cho quan Thống-chế Lyauley bức điện-tín sau này :

« Tôi vừa đi kinh lược về, được tin ngày kỷ-niệm năm thứ năm mươi về sự tôn quân của ngài, vậy xin thay mặt Đông-pháp là xứ không thể quên được quan Đại-úy Lyauley ngày trước và là nhà trước-tác ra bộ sách « Các bức thư ở Bắc-kỳ »; sau nữa về phần riêng tôi xin gửi lời ngợi khen về sự nghiệp của ngài ở khắp thuộc địa. Tôi lại xin chúc ngài được tràng kiện và thành công trong sự jbình-trị xứ Maroc.

Merlin »

Quan Thống-chế Lyautey sung Toàn-quyền Maroc có phúc đáp quan Toàn-quyền Đông-dương như sau này :

« Tôi rất lấy làm cảm động về những tình ý mà ngài đã tỏ cùng tôi về phần riêng ngài và phần Đông-dương là xứ tôi vẫn luyến ái một cách rất sâu xa, nay lại được ngài đến trọng nhiệm thì tôi lấy làm vui vẻ vô cùng. Xin gởi lời cảm ơn ngài một cách rất thân ái.

Lyautey »

Hội đồng quản hạt. — Ông hội-trưởng Hội-đồng quản hạt ở Nam-kỳ có điện tín quan Toàn-quyền bức điện-tín sau này :

« Hội-đồng quản hạt có nhờ tôi chuyển đệ lên quan lớn những lời chúc mừng quan lớn đã tới đất Đông-dương lần nay. Hội-đồng sở dĩ không chúc mừng ngài sớm hơn được là vì tôi đi vắng mới về, sau nữa là lại đến nay mới có kỳ hội nghị. Tuy vậy tại xin tỏ cùng ngài mến [quan lớn và quả-quyết đem tấm lòng thân-ái thành-thực mà giúp việc quan lớn cho xứ thuộc-địa được thịnh-vượng thêm, chắc rằng nay mai chánh-phủ sẽ giữ y như lời nữa của quan cố Toàn-quyền Long lấy một phần lớn trong các khoản thu nhập của sổ dự-toán chung để chi tiêu về những khoản khoang trương rất cần kíp cho xứ Nam-kỳ đẹp đẽ của chúng tôi.

Nhân dịp này tôi lại lấy làm hân-hạnh mà tỏ cùng quan lớn tấm lòng rất thân-ái của tôi.

Fays

Quan Toàn-quyền có đáp lại như sau này :

«Tôi xin cảm tạ Hội-đồng quản hạt về những tình ý mà ngài đã tỏ cùng tôi. Tôi nhờ ngài quyết với quí-hội rằng tôi vẫn sẵn lòng đem bàn bạc với các hội-đồng các xứ đặng mà mở mang cõi thuộc-địa, nhất là đối với xứ Nam-kỳ đẹp đẽ và trù phú của ta. Các tờ trình của phủ Toàn-quyền và các xứ về sổ dự-toán chung và sổ dự-toán riêng các xứ thì tôi xét rất cẩn thận để giải quyết một cách thật là công bằng, sau là để cho cả toàn cõi Đông-pháp cùng về phần riêng các xứ đều được tiến bộ một cách điều-hòa.

Nay xin tỏ lòng thân-ái với Hội-đồng quản-hạt Nam-kỳ mà lại được dịp nói lời tỏ tình cố cựu với ông Hội trưởng qui hội thì tôi lấy làm vui mừng lắm.

Merlin.»

Cái án mạng ở hàng Cá. — Chiều thứ tư vừa rồi, quan Dự-thẩm cùng với quan chánh sở Mật-thám và các viên chức trong sở Mật-thám lại đến nhà ông Counillon ở hàng Cá xét lại cái thảm-kịch ở nhà ông. Mười một tên phạm đều phải xích tay dẫn lại nhà đó để tra hỏi lại cho biết tình tường phần tội ác của mỗi đứa là thế nào.

Hàng phố đó ra xem chật cả nửa phố hàng Cá, lính mật-thám với lính cảnh-sát khỏ lòng mà dẹp được.

Các quan bắt chúng nó thuật lại các hồi trong lần thảm-kịch xong lại giải về giam tại Hỏa-lò.

Cuộc đánh số giúp trẻ con Tây lại vỏ thưởng nhận. — Cuộc đánh số này đang lễ đến ngày 1er Novembre 1923 rút số, nhưng nay lại hoãn đến ngày 16 Décembre 1923. Có bán vé lại bản-quán, mỗi vé giá : 0$ 50.

Gởi đi các tỉnh, phụ thêm tiền cước gửi thư phải-lại (Recommandé) tính như sau này :

Từ 1 vé đến 10 vé.	0$ 11
Từ 1 vé đến 20 vé.	0 15

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương khu đệ nhứt đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập Essi.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt có cái thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại HƯNG-KÍA-LONG, 23, GIÁP nối số 208

Hội-đồng Thương-mại. — Kỳ Hội-đồng ngày 8 Novembre, Phòng Thương-mại xét những việc sau này :

Việc hai năm một lần đổi mới một phần hội-viên Thương-mại Bắc-kỳ ;

Những điều nên thỉnh cầu tại Hội-đồng chính phủ ;

Việc bưu-điện — Tiền cước điện-báo. ;

Giá xe lửa ;

Hội-chợ Hanoi ;

Khiếu nại về việc các quan chức đi buôn vân vân.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

Cuộc thi xe đạp chạy Hanoi Nam-định vừa đi vừa về. Quan Thông-sứ vừa cho phép Hội xe đạp Hanoi đến hôm 25 này mở cuộc thi xe đạp từ Hanoi xuống Nam-định vừa đi vừa về.

Hội-đồng ủy-quyền. — Theo giấy của quan Dự-thẩm Haiphong ủy quyền tới sở Mật-thám đã cho xét về việc lừa nhau và ăn dút của Vũ-đức-Công và mấy người nữa.

Mất cắp trên xe-lửa. — Công-tí Hóa-lạ Vân-nam có làm đơn kiện rằng đêm mồng 3 tháng này bị mất cắp làm bị sợi giá 1.60 đồng tại chuyến hỏa-xa số 4 đi từ Gia-lâm lên Việt-trì. Sở Cảnh-sát đang xét việc ấy.

Di-trường. — Trường Sơ-học Như-thức, huyện Mỹ lộc tỉnh Nam-định trước ở làng Quảng-san nay được di sang sông Như-thức.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE HANOI

Chương-trình từ ngày thứ tư 7 đến ngày thứ ba 15 Novembre 1923

Pathé Consortium Cinéma
présente
Mme Nathalie Kovanko
la belle interprète des
« CONTES DES MILLE ET UNE NUITS »
et **« L'ORDONNANCE »**
dans
NUIT DE CARNAVAL
Emouvante comédie dramatique en 5 parties
Scénario et mise en scène de
M. V. Tourjansky
2100

Lại một chuyện dị-đoan nữa. — Mấy hôm nay, chỗ nào cũng thấy giấy đưa như bươm bướm về câu chuyện dị đoan ở Long-châu mới sang. Cái giấy ấy rằng :

« Nguyễn dân ta về Sơn-đông huyện Liệu-thành có quan tiến-sĩ họ Hà thác được 7 ngày rồi lại sống lại, đi đến xứ ấy may gặp Thánh Quan ngài bảo rằng : vì dân ta làm ít điều thiện cho nên thóc gạo kém, mà không đủ, tháng 9 tháng 10 này dân ta phải chịu yêu đau dịch khí mà chết hơn một phần ; may đội ơn đức Thánh Quan xin thì ngài lại cho bốn chữ này : « *Khắc hắc đầu hề* ». Hễ ai gặp bệnh nóng sốt thì lấy bút son và giấy vàng viết bốn chữ này rồi làm lễ hương thư, theo nét chữ nho mà viết, rồi lại lấy bát nước cùng hòa với bốn chữ ấy mà cho người một uống, nhưng phải cho thành tâm; còn bản kinh này hễ ai sao được 10 tờ đưa đi thì mình được yên ổn, ai sao được 100 tờ thì cả một nhà mình được yên ổn, ai sao được 1.000 tờ thì cả một quận được thái-bình. Nếu ai biết mà không nói chuyện thì chắc bị thổ huyết mà chết. Sau ngài lại bảo đến ngày 29 tháng 9 này, giữa trưa, có thiên-lôi hành khiển đề kiểm soát thì giá trẻ giai gái phải lánh đi, không có thì gặp phải sự tai ách. Hễ lập nhang đăng tụng niệm kinh này thì giới phật chứng cho. »

Vậy nay tháng chín đã qua, cái bằng-hứng giả dối nẫu cũng thấy ma đi chứ ! Không những điều dị-đoan vô lý nay ta không nghe, mà từ rày chúng muốn mê hoặc, ta cũng đừng để ý. Nói đến đây lại hỏi tưởng đến cái lòng ham của với cái giấy bên Mỹ ngày xưa, mà nay lại tham phúc với anh Tàu, thì chẳng hóa lâu lắm ru !

Cấp học-bổng. — Các học-sinh có tên sau này được cấp học-bổng :

Phú-thọ : Nguyễn-đức-Hậu, Ng-công-Minh, Tô thạch-Chu, Lê-văn-Trông, Phạm-ngọc-Toàn, Ngô-hoành Hai, Vũ-công-Hòa, Lê-văn Bảo mỗi người mỗi tháng được 3 p.

Phúc-yên : Phạm-tất-Đạo, Chu-xuân-Giao, Ngô-tấp-Chước mỗi người mỗi tháng được 3 p.

Quảng-yên: Ng-ái-Thu, Đặng-quang-Tu, Bùi-đình-Tuy, Ng-văn-Ba, Ng-v-Tiên, Đặng-văn-Bình, Ng-ái-Yên, mỗi người mỗi tháng được 3 p.

Sơn-la : Hoàng-văn-Tiệng, Cư-v-An, Ca-văn-Bon, Lo-văn-Phải, Lo-v-Don, Lo-văn-Hòi, Hoàng-văn-Song, Hoàng-văn-Yên, Cầm-văn-Ich, Lo-v-Thuận, Cầm-văn-Lai, Mùi-văn Lao, Hà-văn-Nghe, mỗi người mỗi tháng được 3 p.

Thái-bình : Cậu Lê-kiêm-Toàn. 3 p.

Thái-nguyên : Cậu Ng-văn-Hải, Ng-duy-Trân, Ng-đức-Tuệ, Ng-v-Cầu, Dương-văn-Tinh, Lê-v-Thu, Kiều-ngọc-Đạo, Hoàng-trọng-Nga, Ng-qui-Huề mỗi người mỗi tháng được 3 p.

Tuyên-quang : Cậu Ng-v-Bình 3 p.

Yên-bay : Cậu Đỗ-ngọc-Đông 3 p.

Quan Đốc-tờ Bi-co-mân

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, sán bạch nốt thuyên, cảm và ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gà, số nhà 33, Hanoi dây nói 214.

Quan Đốc-tờ có cả nhà cho người đi, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi. 2062

Bị nạn trong khi làm việc mà chết. — Theo lệnh Tòa-án, sở Cảnh-sát đã cho xét về việc Ng-v-Nghĩa 45 tuổi nhà ở phố hàng Bừa, làm công ở sở Pháo-thủ, chết tại nhà thương Hanoi ngày mồng 5 vừa rồi vì bị nạn trong khi đang làm.

Việc ẩn bình. — Đến ngày 14 Novembre này hồi 7 giờ sáng, Tòa án binh sẽ họp để xét các việc sau này :

1. Tạ-văn-La, lính khố đỏ ở về thứ hai : ăn cắp.
2. Đỗ-văn-Ốc, lính pháo-thủ về thứ tư : ăn cắp.
3. Đinh-viết-Chinh, lính khố đỏ đạo thuộc-địa thứ 9 : cày bừa ăn cắp.
4. Nguyễn-đức-Sinh, lính khố đỏ về thứ nhất : bội tín.
5. Thomas và Souchet, là hai người lính ở đạo thứ 9 : bội tín và đi lừa người.
6. Foustoul, nói phạm bề trên.

Bán các thứ đồ dùng và một cái xe ngựa bánh cao-su kiểu « Tonneau » còn mới.

Hỏi tại số 5, phố Maréchal Joffre, Hanoi. 3713

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con. 3562

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ ĐÔNG

Cọp cắn. — Đêm hai mươi nhằm tháng chín ta, ở làng Xuân-mai, có bẫy người tuần đi coi lúa, đến chỗ Gốc-gạo-cầu, một người đi sau cùng bị một con cọp ở ruộng nhảy lên bắt. Những người kia thấy vậy tri hô lên thì cọp bỏ chạy, người tuần bị thương ở cổ nặng lắm, đã khiêng lên nhà thương tỉnh để chữa.

SƠN-TÂY

Hoãn đá bóng thi. — Đáng lẽ hôm chủ-nhật vừa rồi lại có cuộc đá bóng thi với linh khố đỏ tại chùa Thông, nhưng lại hoãn đến chủ-nhật 11 Novembre.

Lần này hội H. L. lại được hội K. Đ nữa thì danh giá biết bao, vì đã đá thì ba lần rồi thì hội H. L. toàn thắng. Có lẽ lần này hội H. L. lại được vì hội H. L. tập riết lắm và trong hội có nhiều người đá giỏi như M. Ngọc đã được bà con hàng tỉnh nhiều lần khen.

Ngày 11 Novembre đá ngay tại miếng đất công giáp nhà thương và nhà Thương-chính, vào hồi độ 3 giờ chiều thì khai cuộc.

H. lai cảo

Đứa mười hai giết đứa lên sáu. — Ở huyện Bất-bạt mới giải về nhà pha Sơn-tây một đứa con trai 12 tuổi, tên là Chu-v-Tùng ở làng Đồng-phú can về việc giết người.

Nguyên tên Tùng chơi với một đứa con gái lên sáu tuổi là còn người làng diềng, không biết chửi nhau thế nào mà tên Tùng cầm dao chém luôn mấy nhát vào gần mang tai thì đứa con gái ấy ngã ra chết ngay.

Thằng hung đồ con này mới nứt mắt ra đã tàn ợn như thế, nếu không trừng-trị nghiêm nhặt, thì khi lớn lên, chưa biết nó hung dữ đến đâu !

NAM-ĐỊNH

Chương-trình ngày hội Đình-chiến. — Chương-trình ngày hội đình-chiến năm nay định như sau này :

Ngày 10 Novembre. — 8 giờ : Cuộc hội chợ (tại chợ Rồng) 14 giờ : Đánh cờ người ở trước cửa sở Cảm.

14 giờ 30 : Thi thổi kèn mu-dích ở nhà kèn (trước nhà Baron) 18 giờ 30 : đến 19 giờ 30 : Rước rồng. 20 giờ : Thi đèn các giống thả trước cửa tòa sứ.

20 giờ 30 : Rước đèn có phường nhạc nhà binh và 300 học-trò nữa.

Đốt pháo thăng thiên, pháo hoa cải, thuốc mùi.

Đi qua những phố sau này :

Họp ở trước tòa sứ, đi qua phố Clémenceau, phố Paul-Bert, phố cửa Đông, đường *Pigneau de Béhaine*, phố hàng Sũ, phố Đồng-khánh, phố Harmand, qua tòa sứ, rồi về trại khố-đỏ.

21 giờ 30 : Chớp bóng giữa trời, xem không mất tiền.

21 giờ đến 23 giờ : Hát chèo.

Ngày 14 Novembre. 8 giờ : Điểm binh. Đánh đu, leo cột cả ngày.

9 giờ đến 11 giờ 30 : Thi chạy, nhảy bị, trọc thùng, thi xe đạp, đập nồi.

Phát thưởng cho các phường-nhạc, 11 giờ đến 14 giờ : Hát-chèo ở chợ Rồng, 12 giờ : Đánh cờ người mãi đến tối ; 17 giờ : Thi thả diều.

18 giờ : Phường nhạc binh thổi kèn, 20 giờ 30 : Bốt cây bông.

21 giờ 30 : Chớp bóng giữa trời ; ai muốn xem cứng được, không phải trả tiền ; 21 giờ 30 : Nhảy đầm trong dinh quan sứ.

Cuộc chợ phiên mở luôn trong hai hôm 10 và 11 Novembre.

Đánh cờ người. — Hội Đình-chiến năm nay chương-trình có nhiều trò rất hay, mà trò vui nhất là cuộc đánh cờ người.

Hiện tòa Đốc-lý giao việc xếp đặt ấy cho ba ông hộ là MM. Bồng, Lý và Vinh. Ở trước khu đất gần trường ngoài, trước cửa sở Sen-đầm, đang làm nhà quan cư, rạp và 2 cái chòi. Quân cờ là ai ? là 32 cô á-đầu tuyệt sắc ở phố Đồng-khánh ; các cô đang sắm sửa quần áo để ra trò. Cuộc đánh cờ người này thực là một cách quảng cáo rất công hiệu cho các chị em, vậy các quản ca nên hết sức sửa sang cho chị em được cái vẻ ưa nhìn, vì đánh cờ ban ngày, chứ không có bóng đèn nhấp nhoáng đâu ? Tốt đều lại cảo

THÁI-NGUYÊN

Diễn kịch làm phúc. — Đến ngày 11 Novembre sắp tới đây, hội Thể-dục đá bóng *Sư-tử vàng* sẽ mở hai tối hát để lấy tiền làm phúc cho những người bị lụt. Về việc diễn kịch làm phúc này cũng do ông Hoàng-ngọc-Lâm chủ nhà hát và ông Lê-ngọc-Khuê vì lòng sốt sắng, nhiệt huyết với đồng-bào cùng Hội Thể-dục đá bóng tổ-chức lên việc công ích này. Mong rằng bà con ta hôm đó đi xem cho đông, trước là mua vui, sau giúp đồng-bào trong khi gặp phải cơn hoạn nạn.

Nhiều-điều phủ lấy giá-gương,
Người trong một nước ta thương nhau cùng !

Lưu-Bích lai cảo.

(Xem trang thứ bảy, cột thứ hai).

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 206

Xét nghiệm máu mủ, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt. Bệnh đau dạ dày, đau ruột, Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải đàng tháng-ngữa. Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 đến 6 giờ chiều.

Trừ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa, có học ngày giờ cho bệnh-nhân đến chữa.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ khen ở của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không nên có mấy thứ thuốc về nhưng thấy là, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri không thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm!

Ngày mùng 7 tháng chạp, viên-sứ Khải-định tới ba, đọc Nhật-trước phụng lời châu phê rằng:

Chiếu nay đại được phòng cần MONTÈS qui dâng, có chỉ nên thật thế rượu bổ đề tăng nguyên dương qua rất nặng. Đáng nên gia chương, trước tiên phê khi gửi cho quả được giường nhỉ-đẳng để tỏ thưởng-tiết.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế **MONTÈS**

54, Phố Trang-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp thêm ở trang thứ ba tờ báo này.

LẠNG SƠN

Ngày lễ kỷ-niệm các tướng-sĩ trận vong. — Hồi 7 giờ sáng hôm 2 Novembre các quan chức Tây Nam và các viên tòng-sự các sở đều đến nhà thờ dự lễ rất đông; khi làm lễ cầu hồn xong thì các quan có ra đài kỷ-niệm, quan thiếu-tá trưởng binh có tiến lên nói mấy câu rất cảm động để ghi ân các tử sĩ, rồi lần lượt các quan đều đề vòng hoa lên thềm đài, đoạn quan công-sứ Tharaud, quan phó-sứ Bazard cùng các quan đều ngả mũ chào để về Chùa thành tụng kinh mãi đến quá 11 giờ.

Buổi trưa thì nhân-dân có rước đi quanh các phố, có quat linh đình. già trẻ lớn bé đi xem đông lắm.

Ngày kỷ-niệm đình chiến. — Ngày kỷ-niệm đình chiến 11 Novembre này thì cũng tương tự như năm ngoái, nhưng chỉ có điểm-đình thì trọng thể hơn.

Tấn thảm kịch trong nhà một người quả-phụ. — Trong một số báo trước đã kể qua việc này rồi, nhưng tưởng không nên nói lại nữa, chỉ có một điều mới là vợ người gian phu không muốn kiện mụ dâm phụ mà để cho chồng mình khỏi phải mồ sẻ lôi thôi, vì thế anh kia chị nọ cũng được tự do.

HƯNG-YÊN

Kẻ trộm. — Đêm hôm 27 rạng 28 tà quận gian phi trèo vào nhà bà Phán Bình ở phố Hữu-môn truyền qua nóc nhà ngoài lên gác sân, cái sân đó lại thông vào cái gác có Giáo B ở trọ, khi kẻ gian cậy được thì có Giáo biết ngay, trở dậy đốt đèn soi thì quân hung đồ dám cả gan xông vào, chực nắm lấy cổ, chẳng ngờ có Giáo có can đảm nhảy vào liền nắm lấy nó mà tri-hô lên, vừa tri-hô vừa kháng cự, sau cả nhà và hàng xóm láng diềng thức dậy đồ ra, nó mới giằng ra mà chạy thoát.

Độ này tỉnh la thường thấy nhiều nhà mất trộm, vậy bà con ta nên lưu ý đề-phòng mới được.

M. L. tại cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Lời đồn dị-đoan mà hoặc chúng.

Mấy hôm nay ở Kinh-thành cũng các nơi thôn-quê, đi đến đâu cũng nghe thấy người ta đồn rằng: quan trên có ra lời cho dân biết rằng đến ngày 29 tháng chín ta thì trời giáng họa cho dân phải chết hết một nửa, dân-số phải bớt ôn-dịch, vậy hôm ấy nên đến chùa chiền mà lánh nạn hoặc là bận công việc gì cũng phải bỏ hết mà thoát thân.

Sự tuyên bố ấy chẳng phải nói, thì ai cũng biết rằng vô lý lắm, thế mà những lời đồn nhảm lại bịa ra rằng hiện có tờ giấy minh bạch; cho nên những kẻ thôn phụ cùng phụ-nữ lấy làm kinh hãi vô cùng, kể đến chùa người vào am cầu khẩn cùng vái tô ra làm cái xu-thái rất nên buồn cười.

« Chó đâu chó sủa lỗ không », cũng bởi có chuyện nên mới có lời đồn nhảm như thế. — Số là cách mấy hôm nay có một tiệm kia bán những tờ giấy in những lời huyền-dị để hoặc chúng, đại ý nói rằng: Một bậc giảng-nghĩa cứu thế. — « Nguyên năm « năm trước ở tỉnh Sơn đông, có « quan tiền-sĩ họ Hồ chết đã bảy « ngày rồi sống lại thuật chuyện « rằng có được gặp Đức thánh Quan « bảo cho biết vì dân ta làm ít điều « thiện nên bị kém thóc gạo, mà « khoảng tháng chín, tháng mười « này phải chịu đau yếu về bệnh dịch « mà chết hơn nửa phần. Nay nhờ « đức phật Quan-âm mở lòng từ-bi « cứu thế và ngài có ban cho bốn « đạo phù. Khi nào người nào nếu « phải bệnh nóng rét, phải lấy bút « son giấy vàng viết bốn chữ bùa ấy « rồi làm lễ cúng vái dùng cây hương « thư nét bùa ấy trên bát nước cho « người có bệnh uống thì lành ngay. « Còn như những lời diễn nghĩa « cứu-thế tức là bài này, nếu ai sao « được một tờ thì mình yên ổn, ai « sao được mười tờ thì cả nhà được « yên-ổn, ai sao được 100 tờ thì cả « họ mình được thái-bình.

« Nếu ai biết chuyện này mà không « nói cho thiên-hạ biết thì bị bệnh « thổ huyết. Ngài lại bảo rằng: « đến ngày 29 tháng chín An-nam, « trước giờ ngọ thì Thiên-lôi xuống « hành-khiển giết người thiện ác ở « dân-gian, gia trẻ gái trai phải lánh « khỏi giờ ấy mới khỏi tai nạn.

« Ai muốn bình an thì thiết hương « đăng tụng niệm để ngài chứng cho. »

Ấy đó là cái chứng cớ, là cái nguyên do mà những kẻ ngu-phụ ngu-phu lấy làm tin thực mà đồn ra những lời huyền-dị đã kể trên kia, mà sự truyền-bá ra việc ấy sở dĩ mà chóng lan khắp gần xa là bởi các câu học trò thiếu-niên vì sơ dại mà biên chép ra cho nhiều mà trao cho kẻ khác để cầu minh được phúc. Nào có hay chính là bọn thương nhân đa trá nó kiếm cớ làm những điều huyền để hoặc chúng mà bán hương đèn vàng bạc cũng các thứ châu sa thiếu sa dùng để làm sơn mà viết bùa và giấy để sao bùa.

Những cách hoặc chúng như thế đã thường thấy lắm khi, mà trong những khi ấy, chúng nó dòm về lúc có tật dịch tai ương hoặc khi các nước lân bang có hoạn nạn nhân đó mà đề dọa hoạn nạn dân làm cho rối trí, thật đã nên hại thay.

Nghe đâu quan đã cho bắt một đứa thương nhân dùng mưu gian dối ấy để tra xét mà trị tội.

Mong rằng tội tình ấy trị-phạt cho xứng đáng rồi lại nên ban bố cho dân biết rõ ràng những điều chúng no đã tin lầm bị chúng gạt và rằn đe cho biết đừng làm cha tử sau phải chừa, còn đứa gian giảo cũng phải bỏ những thói phi vi ấy, thật là hạnh-phúc cho dân biết bao. Mong lắm thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Quế chính sơn. — Quan châu Thường-xuân mới có giấy bẩm rằng đã tìm được cây quế.

Hiện quan trên đã phái hội-đồng lên bóc và đóng dấu, có lẽ ngoài mồng mười tháng mười tạ thì đem xuống tỉnh bán đấu giá được.

Xem cái mẫu trình đó thì cây quế này dày mà lại lắm dầu. Đã lâu nay không được cây quế nào dày và tốt bằng cây quế này, chỉ hiềm vì cây thì to, song vẫn nên chỉ có mấy chục phiếu thôi.

Ngày nào có yết thị bán sẽ đăng sau,

TOURANE

Bến mùa mưa gió. — Năm nay mùa mưa gió chậm trễ quá, mãi đến 23 tháng chín ta mới thấy có gió bắc mưa dầm.

Mấy hôm mới phát có nhiều trận khiến cho nhân dân đem lòng lo sợ, vì mấy năm nay không có bão lớn, nên bây giờ hễ động thấy ngọn gió giật thì đã thất kinh.

Tuy vậy, nhưng sợ bão thì có sợ, mà mừng về tiết trời hòa thuận thì thật là nên mừng, vì mấy hôm trước đây khí hậu nóng bức một cách rất là khó chịu, và chẳng nếu không có mưa lụt thì mùa lúa tháng ba sau sẽ ra thế nào.

QUẢNG-BÌNH

Ngạch y-tế. — M. Trần-đức-Hợp, thầy-thuốc ngạch Y-tế Trung-kỳ tòng sự tại bệnh-viện Qui-nhơn, có giấy đổi ra Đồng-hới, sung vào ngạch Hòa-xa Vinh Đồng-hà, thay cho M. Dương-đình-Liễu đổi vào Qui-nhơn.

(Xem trang thứ tư)

Sổ quyên giúp dân bị lụt

Số số 44

Huyện Thanh-hà

MM. Đặng quốc-Giám, 3p.; Ng-đình-Giốc, 1 p.; Bùi-đức-Hân, 2 p.; Hương-hội lý dịch Cô-chấm, 2 p. ; Chánh-hội lý-trưởng, Hải-hộ, 1 p.; Hương-hội lý dịch, Hải-yến, 2 p.; Hương-hội lý dịch Đại-điền, 3 p.; Hương-hội lý dịch, Du-la, 1 p.; Phạm-ái, 1 p.; Tiêu-doanh, 1 p.; Hương-hội lý dịch, Tiên-tảo, 2 p.; Ng.-Di, 1 p.; Tăng-Bằng, 1 p.; Hương-hội lý dịch, Lang-can, 3 p.; Vũ-Qui, 0 p. 50; Lê-Cảnh, 1 p.; Mạc-Bối, 1 p.; Ng.-Tang, 1 p.; Ng.-Oanh, 1 p.; Hương-hội Mạc-thủ, 4 p.; Hương-hội lý dịch, Kim-can, 1 p.; Phạm-v.-Nghĩa, 1 p.; Phạm-văn-Tăng, 1 p.; Ng.-Học, 1 p.; Bùi-Lẫm, 1 p.; Ng.-Đàn, 1 p.; Ng.-hữu-Tuyên, 1 p.; Lê-Phụ, 1 p.; Ng.-Bá-Đăng, 1 p.; Tăng-v-Ngôn, 1 p.; Tăng-v-Nhân, 1 p ; Hương-hội lý dịch Hoàng-xá. 2 p ; Hương-hội lý dịch, Cam-lộ, 2 p ; Hương-hội lý dịch. Ngọc-lộ, 2 p.; Hương-hội lý dịch, Vạn-tuế, 1 p. ; Hương-hội lý dịch Đông-linh, 1 p.; Trần-đình-Khải, 1 p.; Bùi-thượng-Chí, 1 p.; Ng.-Phương, 1 p.; Bùi-Lanh, 1 p.; Hương-hội, Hào-xá, 1 p ; Hương-hội, Khánh-mậu 1 p.; Hương-hội, Bá-khê, 1 p.; Hương-hội, An-lão, 1 p ; Hương-hội, Ngư-đại, 1 p.; Hương-hội, Đông-phan, 1 p ; Hương-hội, Lang-động, 1 p.; Hương-hội, Lôi-động, 1 p ; Hương-hội, Xuân-an, 1 p.; Hương-hội, Bình-hà, 2 p.; Lê-v-Ngọ, 1 p.; Lê-v-Đoan, 1 p.; Lê-v-Thủy, 0 p.50; Hương-hội, Hà-vĩnh, 2 p.; Lê-v-Đề, 1 p.; Lê-huy-Viên, 0 p.5 ; Ng văn-Duyên, 0 p.50; Ng văn-Thâm. 0 p.50; Trịnh-tố-Bình, 0 p.5 ; Trịnh-đình-Chiểu, 0 p.50 ; Phạm-Phổ, 0 p.50; Lê-v-Khải, 1 p.; Hương-hội, Thừa-liệt, 1 p.; Hoàng-đức-Trạng, 1 p.; Hương hội, Thừa-liệt, 5 p ; Phạm-v-Thai, 1 p.; Lê-Bình, 1 p.; Hoàng-v-Nghi, 0 p. 50 ; Lê-v-Tư, 0 p 5) ; Hương hội, Yên-liệt, 2 p ; Hương-hội, Tiền-liệt, 1 p.; Lê-văn-Mật, 1 p.; Tổng-lý, Hoàng-lai, 12 p.

Tổng cộng là 104 p.00.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

ĐÀO KÉP MỚI

Bản-hội mới mộ được mấy người đào kép mới, mới quý khách lại xem hát sẽ biết tài cho con nhà nghề.

Tối thứ năm 8 Novembre 1923

XỨ DIỆN ĐỖ NGA MI

Phẩm tiên rơi xuống cõi trần,
Hễ ai có phúc có phần là hơn.
Đừng ghen thói chớ giận hờn,
Khi nào giáp mặt bẹ đơn mới tường.

Tối thứ sáu 9 Novembre 1923

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

KHỐI TÌNH

(Hát chèo)

Tích thứ hai:

NA-TRA LẤT THỊT

(Hát tuồng)

(Toàn trẻ con đóng trò)

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân: DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư

2095

祥和裕
YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 255

Bản-hiệu có bán buôn các thứ các nhiễu, hàng đen nhiễu làn, hàng thật tốt, giá thật rẻ

Có bán sỉ hàng to (Bán-lại) như thơ, nguyên, Kinh, lục, hàng, quế, sản nữa, và hàng Saigon như Bình thơ, sản nữa.

Nay mới có áo các mới, hàng thêm, mượn đem về mới mặc vừng khỏi. Xuống hàng may bán buôn thong dâm, cho không bán lẻ nó không có mẫu giá đi đến tính, ai hàng cần nguyên không thể đến được.

Quí-khách ở gần nhà, đến hàng mà xem, nhà ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sẽ gửi mẫu xem hoặc hàng.

Cần-bạch

YU-WO-TSEONG

2016

BỘI ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ông đề giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận sẽ có biên-lai thường nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

994. E. M. Gramain.

DỊP TỐT ÍT CÓ

Nếu các ngài muốn may quần áo tây, nên đến hiệu ông H. VALLÉE, số nhà 37, phố Paul-Bert (Tràng-tiền) Hanoi, ở đấy có các thứ serge marine thật tốt, khổ một thước, cam đoan răng toàn laine.

Hạng nhất một coupe 3 m vừa một bộ cả quần áo cả gilet, giá là: 9$60

Hạng nhì. 7.50

Hạng vừa 1 p. 90 một thước. Khổ 1 m. 3710

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

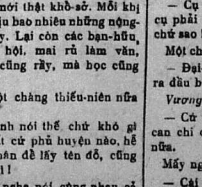
« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès** có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố **Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.** »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn-bán!

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques* STANDARD », **Julien & Fortin**, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2063

Số 76

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỆN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tên người nhà đi tìm hết một ngày, trở về bẩm rằng:

— Chúng con đến *Tây-hồ*, tìm khắp các nơi đình chùa và các nơi tiêu-quán đều nói không thấy có quan thị-lang nào đến đây cả.

Tô-hữu-bạch nói:

— Ô-hay! lạ nhỉ! người nhà quan *Bạch* thị-lang nói rõ ràng là ngài đi dạo cảnh *Tây-hồ*, cớ sao lại tìm không thấy!

Nói xong, lại sai một tên người nhà khác vào tìm khắp các nơi ở trong thành. Nguyên *Bạch* thị-lang đi dạo cảnh *Tây-hồ* thật, nhưng vì thấy *Dương* ngự-sử làm tuần-phủ ở đấy, sợ hãn biết mình, sai người mới đón, lại thêm phiền-nhiễu, mới thay họ đổi tên, gọi là *Hoàng-phủ* viên ngoại. Vì thế không ai biết cả.

Bạch thị-lang trọ ở bên cầu *Tây-lãnh*, ngày nào cũng mặc cái áo vải, đi đôi giầy cỏ, bảo người nhà đem theo các thứ văn-phòng tứ-bảo, lúc thì đi một chiếc thuyền con, cũng có lúc thì lững-thững đi bộ. *Bạch* thị-lang dạo khắp xung quanh vùng ấy, hễ thấy bọn thiếu-niên tử-đệ nào, lại lưu ý đò xét.

Một hôm, *Bạch* thị-lang ngồi ở trên *Lãnh-toán-đình*, ngẫm xem cái thú suối trong đá trắng. Bỗng thấy một bọn 6, 7 chàng thiếu-niên, đều áo quần bảnh-bao, lại có người nhà theo hầu, đem các đồ thực-dụng đến *Lãnh-toán-đình* uống rượu.

Bọn ấy trông thấy *Bạch* thị-lang dầu áo vải giầy cỏ, nhưng diện-mạo khôi-ngô, lại có một đứa tiểu-đồng theo sau, không phải là người tầm-thường, mới chắp tay vái chào, rồi mời cùng ngồi. Ngồi được một lúc thì người nhà bày rượu, bọn thiếu-niên mời *Bạch* thị-lang cùng uống cho vui.

Bọn thiếu-niên nói:

— Chúng tôi may được gặp lão tiên-sinh đây, nếu người có lòng yêu chúng tôi, xin mời người cùng ngồi uống rượu.

Bạch thị-lang thấy bọn thiếu-niên, ngờ rằng tất cũng có người tài-giỏi, mới không từ-chối mà nhận lời ngay.

Bạch thị-lang nói:

— Tôi chưa được biết các ông bao giờ mà quấy nhiễu thế này, e sao cho tiện.

Bọn thiếu-niên nói:

— Anh em bốn bể giao tình, có ngại chi điều ấy.

Bạch thị-lang cầm-tạ rồi theo chúng cùng ngồi. Khi uống được mấy chén rượu, trong bọn thiếu-niên có một chàng hỏi rằng:

— Tôi xem cách ngôn-ngữ của lão tiên-sinh, không phải là người *Hàng-châu*. Chẳng hay qui-quán ở đâu? tôn-tính đại danh là gì? Người đến đây có việc gì? Xin người cho chúng tôi được biết.

Bạch thị-lang nói:

— Tôi người *Kim-lăng*, vẻ họ *Hoàng-phủ*. Tôi nghe nói ở đây sơn-thủy đẹp lắm, cho nên tìm đến dạo chơi.

Chàng thiếu-niên lại hỏi rằng:

— Tiên-sinh học-tập tại trường hay là tại giám?

Bạch thị-lang nói:

— Tôi không tại trường mà cũng chẳng tại giám, chỉ có vài ba mẫu ruộng cày-cấy ở chốn hương-thôn mà thôi.

Chàng thiếu-niên ấy nói:

— Cụ ở chốn hương-thôn mà biết dạo chơi sơn-thủy, thế thì cũng có thú-vị lắm thay!

Bạch thị-lang nói:

— Xin hỏi các ngài đây học tập tại trường hay là tại giám?

Trong bọn có một chàng thiếu-niên đáp rằng:

— Bọn chúng tôi đây đều là người trong một xã.

Nói xong, lại lấy tay trỏ từng người mà kể chuyện cho *Bạch* thị-lang nghe rằng:

— Ba ông này học ở *Nhân-hòa*, hai ông nay học ở *Tiền-đường*, tôi học tại phủ, mới rồi lại sang học ở *Nam-ung*.

Sau chàng lại trỏ một vị thiếu-niên hỏi chuyện lúc trước mà nói rằng:

— Ông này có lẽ cũng giống cụ, không tại trường mà cũng chẳng tại giám.

Bạch thị-lang nói:

— Nếu vậy thì chắc là ngài đã đỗ rồi!

Chàng thiếu-niên nói:

— Cụ đoán tài thật, vừa đoán đã trúng ngay. Ông này họ *Vương*, hồi cuối năm ngoái đã thi đỗ cử-nhân, nghiễm nhiên là một vị qui-nhân rồi đó!

Bạch thị-lang nói:

— Nếu vậy cũng là trong bọn văn-phái, tôi không được biết, có điều chi sơ-xuất, xin người thứ lỗi.

Vương cử-nhân nói:

— Cụ nói làm chi những câu văn-phái, câu fy thật là một câu chết người. Cụ tưởng đỗ cử-nhân dễ đâu, học ốm cả người đi đấy, cụ ạ! Chẳng thà không học như cụ còn hơn. Tậu lấy mấy mẫu ruộng, làm một ông nhà giàu thú-quê, thịt béo cá ngon, tha hồ hưởng-thụ!

Lại có một chàng thiếu-niên nữa nói:

— *Vương* đại-huynh ngày nay đỗ rồi, khác nào một bậc thần-tiên, sao lại nói như thế! Chúng tôi đây còn là học-trò, mới thật khổ-sở. Mỗi kỳ tế-khảo, chịu bao nhiêu những nặng-nỗi đắng-cay. Lại còn các bạn-hữu, nay rủ lập hội, mai rủ làm văn, không học cũng rầy, mà học cũng khốn!

Lại có một chàng thiếu-niên nữa nói:

— Đại-huynh nói thế chứ khó gì mà khó! bất cứ phủ huyện nào, hễ muốn câu-thần để lấy tên đỗ, cũng chẳng khó gì!

Mọi người nghe nói, cùng nhau cả cười. Lại uống rượu trong hồi lâu nữa, rồi chúng bảo nhau rằng:

— Hôm nay là kỳ văn nhật-khảo, chúng ta đã không làm văn thì bây giờ cũng nên làm chơi một bài thơ mới phải.

Lại có một chàng thiếu-niên nữa nói:

— Rượu xong lại bắt làm thơ thì ai chịu được?

Vương cử-nhân nói:

— Ừ! muốn làm thơ thì làm thơ. Hễ ai không làm xong, sẽ phạt 3 chén rượu.

Chàng thiếu-niên kia nói:

— Nhưng còn cụ *Hoàng-phủ* đây thì làm thế nào?

Vương cử-nhân nói:

— Cụ đã không học thì can chi ép cụ phải làm, để cụ ngồi uống rượu chứ sao!

Một chàng thiếu-niên nói:

— Đại-huynh nói có lẽ phải, xin ra đầu bài.

Vương cử-nhân nói:

— Cứ vịnh một bài « *Du Tây-hồ* », can chi còn phải tìm đâu bài khác nữa.

Mấy người kia đều nói:

— Cái đầu bài ấy dẫn hay, nhưng hơi khó làm.

(Còn nữa)

BỒNG-SƠN

Cũng vì «hũ hèm» mà sinh chuyện (1). — Hôm mồng bốn tháng chín ta, dưới phố Lại-giang (Bồng-sơn) có hai người đàn bà níu kéo giữa đường cái; trước còn ra bộ lên tay xuống ngón, ca bài «Tứ đại cảnh» lẳng nhẳng, sau lại xáp vào ẩu đả...

Bỗng-nhiên, hai vợ chồng thầy kia ở trong nhà chạy ra cũng xông vào, vợ thì thả giọng hàng tôm, chồng lại ra tài vũ-nghệ, nào đạp, nào đánh, đến đỗi một người đàn bà trong hai người ấy phải bị thương; mỏ đánh liền thanh, người xem tập nập làm cho náo động cả làng.

Lớp thông vừa hạ, hai vợ chồng thầy kia, kéo nhau về, hai người đàn bà níu nhau năm ba bên đường còn làng xóm sức đâu canh giữ.

Đầu đuôi chưa được rõ, song nghe đâu câu chuyện thế này:

Thầy Giáp với anh Ất cùng làm trong một công-ty; vợ anh Ất được bao lãnh tất cả hèm của công-ty mà bán lại độc quyền, vợ thầy Giáp mỗi ngày xin của vợ Ất một gánh hèm, nói để nuôi lợn, nhưng lợn thì không nuôi mà hèm lại bán rẻ lấy tiền, làm cho vợ Ất phải mất mối hàng và thất lợi.

Anh Ất say rượu, sai vợ nịu lấy người mua hèm, rầy la chửi mắng, nên vợ chồng thầy Giáp nổi điên — mà vẫn điên thật — ra đánh giải vây.

Thầy Giáp với cậu Ất cũng là bạn thích hơi men mà cái việc đánh lộn này lại vì «hũ hèm» mà xảy ra, nghĩ cũng thật buồn cười!

Việc này hai bên đã kiện lộn nhau tại quan, song chưa rõ quan trên xử ra thế nào.

Một người ở Bồng-sơn lại cáo

(1) Hèm là cơm đã nấu ra rượu rồi, còn cái xác lại gọi là hèm, giống bỗng.

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchueng-Quay-Lam, 36, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thần khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà cần phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VỌ-SUNE
Chủ-hiệu Bón-xương-Long
Đại cơ-khí xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bè, N° 65.

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIÊM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật-sáng và nhánh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Quí-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et pardessus, imperméable càng các thứ hàng to lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi: **Hiệu NAM-THỊNH**
Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

THUỐC THỤT
Injection Peyrard
D'ALGER

Là thứ thuốc lâu năm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi về thứ thuốc này
(Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI:
SPÉCIALITÉS PEYRARD
46, Rue de Grenelle. — PARIS

MỘT LỜI KHUYÊN BÁO RẤT TỐT

Nếu thấy ai mắc phải bệnh xuyễn, bệnh ho thì đến mách người ta cùng thuốc «REMÈDE DARSONNE EXIRARD» thuốc bột, thuốc viên thành điếu, thuốc từng lá để hút cũng như dùng điếu cạn mà hút vậy.

Thuốc này đã từng được thưởng nhiều hạng Médaille vàng và bạc. Thuốc này các ông lương-y ai cũng lấy làm hiệu-nghiệm. Mỗi năm chữa được đến hàng nghìn người khỏi bệnh.

Gởi bán lại { BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
醞補
phe với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(đệ nhất hạng bảo-chế)*
Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì nông một cốc vẫn để uống rượu Madère
每腰食客啦每食啦沒喊聽欺哎耕

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC
2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái **1$00**

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạc cao 8 quan nên chúng tôi xin hết giá mỗi cái 1$00 nếu chiếu giá không hợt thời xin biếu cái kính giọng vàng cả hộp xin xem như sau này:

		giá trước	nay
Đồng hồ đeo tay chân tôi thấy giờ		8$40	4$40
— id	cổ kim ly	— 6 00	— 3 00
— id	kim thép và kim vàng	— 4 50	— 3 50
— id	vuông thực xinh	— 5 30	— 4 30

Hễ cáo quý-khách chiếu cố cho 2 cái mà không hợt giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính giọng vàng đôi mồi và 1 cái hộp kính aluminium và cả tiềnước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
2049 *49, Phố hàng Ngang, HANOI*

Nhà Bản-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Bắc-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại. Cả cước độ hơn một đồng một lọ.
2052

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

Cả thùng ngâm nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

ĐẠI-BIỂU:
Ở tỉnh Haiphong là ông
Denis Frères
Ở tỉnh Yunnan là ông
Hock-Guine-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thơ đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.
2065

GIÁ BẠC CAO!!

Bản-hiệu vừa nhận được các thứ đồng hồ bỏ túi, đeo tay bằng vàng; bọc vàng; kền, vân vân và các thứ đồng hồ treo, ở Pháp mới sang.

Nay nhân dịp giá bạc cao nên những thứ đồng hồ đó đều bán hạ-giá cả. Hàng tốt giá rẻ, bảo-hành lâu-năm, xin các Quý-khách chiếu-cố sớm cho, kẻo lỡ dịp tốt.

KÍNH-BẠCH
LY-SENG-BAO
42, Phố Hàng Bồ, Hanoi.

Hàng tốt giá rẻ

Hàng-đào hiệu LƯƠNG-THÔNG-HING,
Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.
Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà,
Kim cương bảo thạch cũng là chán-chê,
Của sang vật lạ thiếu đâu,
Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.
Hồng-kong thêm thợ Tàu sang,
Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng,

LƯƠNG-THÔNG-HING.
Bijoutier,
41, Rue de la Soie, 41
HANOI

LAXO SODYL

Một thứ hạt gặp chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận trường rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

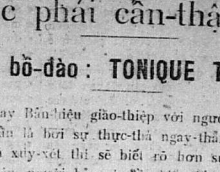
Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
京東 河內 內行 門舊 補華 什雜 八入

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọc đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu bát thuốc lá, đũa, vân vân.

2° Một bọc nhiều kính đủ cỡ thứ mặt, mặt đen, mặt trắng, mặt vàng, mặt mài lá cây, vân vân. Lại có cả nhiều kính gọng bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân; quí khách đến hỏi mà đeo mỗi thứ kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọc đồng-hồ quả-quýt đeo tay, đồng-hồ treo tường, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ châm-cứu, vân vân.

4° Một bọc chậu sứ đủ cỡ, lọ sứ, bát sứ, bộ sứ đủ xuất-tiền hay là bày sành cũng được và từ kính vân vân.

5° Một bọc đồ mỹ-thuật để Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể năm nỗi trên, xin chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Cần cáo tri ở trung, châu Bắc, ngược ngã, vạng thì không kể, chắc các quí khách cũng đã thường cả rồi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)